

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4:50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Continua instruire.

Omul înțelept ori cât ar învăța în viață nici odată nu va crede despre sine că știe deajuns, ci se va sili să-și îmbogățască din zi în zi, din an în an cunoștințele. Sunt atât de complexe manifestările de viață azi, încât același înțelept va pricepe că numai instruindu-se necurmat, și nu numai într'o singură direcțiune, va putea să treacă mai ușor prin viață, fără ca să fie exploatat ori cel puțin disprețuit de alții. În viață datorința aceasta de instruire continuă, dacă se cere dela fiecare om, se pretinde necondiționat dela aceia, cari sunt puși spre conducerea altora. Ne gândim deci, în rândul cel dintâiu, la preoțimea noastră. Pregătirile cu cari iasă azi din seminarii tinerii noștri preoți, sunt, la tot cazul, foarte frumoase. Mai ales cunoștințele teologice cari se pot câștiga azi în seminariile românești putem spune că nu lasă nimic de dorit. Dacă ne vom gândi la preoții noștri de pe vremuri, cari din slujba bisericească în colo nu mai aveau aproape nici o cunoștință teologică, vom vedea că azi stăm neasămănat mai bine.

Numai cât știm cu toții, că școala, ori cât de bună, ne arată numai cărările pe cari vom trebui să ne instruăm necurmat, zi de zi, toată viața. Nici un institut de învățământ nu are pretenția să ne dea ostași deplin formați pentru înaintarea civilizației, ci numai ostași bine armați. Ostașii adevărați se formează în luptă, iar luptele, ori de ce natură ar fi, nu se dau între zidurile școlilor ci pe câmpul nesfârșit de vast al vieții. Aproape toate cunoștințele câștigate în școli, ca să se înrădăcineze bine în suflete, ca să crească și să se desvoalte ar

trebui să ni le trecem fiecare prin proba de foc a vieții.

Este deci o greșală capitală dacă am crede, că îndată ce părăsim instituturile de învățământ nu mai avem lipsă, în rândul întâiu, de cărțile cari ne-au fost tovarăși nedespărțiți ani întregi. Sunt mulți preoți cari deodată cu părăsirea seminarului închid și cărțile din cari au învățat, le pun pe poliță sau în bibliotecă, și nu le mai deschid decât de două trei ori în viață, când se pregătesc pentru o predică ce trebuie spusă înaintea cutărui dignitar bisericesc. Cărțile își strâng tot mai tare foile, pravul le acopere și după câți-va ani par rămase din vremuri bătrâne în arhivele parohiale. Dacă din întâmplare vine un străin, și cercetându-i biblioteca, ajunge și la un astfel de manual, părintele îi face semn cu mâna s-o lase în pace: „E o carte din care am învățat în seminar“.

Astfel de preoți trec cu vederea mai întâiu adevărul că o principală calitate a creierului omenesc este uitarea, că ori cât de bine să fi știut adevărurile de credință, apărarea lor, tâlcuirea lor în anii de seminar — după ce ani de-arândul nu mai răsfoești cărțile din cari le-ai învățat, îți vor părea că plutesc într'o negură tot mai deasă și tot mai departe. Creierul tinăr prinde cu ușurință cunoștințele, dar tot așa de repede le uită. În creierul elevului cunoștințele nu pot fi adâncite, rămân mai mult la suprafață. Ca să pătrunzi cu judecata matură diferitele chestii sau chiar adevăruri ale credinții, trebuie să revii, iară și iară, asupra lor în viață. Câți dintre noi nu vor trebui să mărturisească cum multe cunoștințe din anii de studiu le-au înțeles numai la atâția ani după ce au intrat în viață. Și câți nu vor trebui să mărturisească de aseme-

nea, că aceasta înțelegere le-a fost de cel mai mare folos, în cârmuirea sufletelor proprii și a celor îndreptate grijii lor!

Ca să ne folosim de-o asemenea, manualele, cărțile din cari am studiat sunt tot atâtea deposite de arme, pe cari dacă nu le mai deschidem cu anii, nu numai că nu le mai știm întrebuința, ci nici armele nu le mai cunoaștem. Pe când dacă le-am deschide zilnic și am proba mereu diferitele soiuri de arme, le-am desface, le-am cerceta amănunțit, am ști nu numai să le folosim ci am descoperi în construcția lor tot nouă și nouă compoziții, și ne-am convinge tot mai mult de perfecțiunea cu care au fost construite.

Dar dacă această recetire a cărților în cari se cuprind pe scurt adevărurile lui Hristos este de lipsă pentru preoții cari au avut o educație teologică deplină, va fi necesară cu atât mai vărtos celor ce s-lipsiți de aceasta educație. Preoți suntem cu toții, și turma lui Hristos nu te întreabă la ce pășune o poți purta, ea așteaptă dela toți s-o conducă la pășunea cea bună. Și noi asemenea nu putem aștepta cu pretenziunile noastre până vom avea pretutindenea preoți deplin calificați. Noi așteptăm de-acum dela toți ca să se instrueze mereu, pentru că în împrejurările de azi nu te întreabă nime câte clase de gimnaz și câți ani de teologie ai avut, ci te vede că ești preot românesc. Și, cu durere trebuie să constatăm, că din preoțimea noastră mai în vârstă, care n'a putut fi părtașă unei complete educații teologice, sunt mulți foarte puțin iubitori de lectură nu numai teologică ci chiar profană.

Ori cine va înțelege că depositeul de cărți ce-l ducem pe sate din școală, ne va servi numai spre începutul instruirii noastre în viață.

Pătrunse bine acestea manuale, ele înșile ne vor arăta la fiecare pas alte cărți, pe cari le trebuie să le cetim, procurându-ne. Cărți de istorie, de apologetică, de drept. Câte-o chestie care abia-i atinsă într'un capitol din manual vom afla-o tractată într'un volum întreg, independent. Și noi vom simți necondiționat lipsa ca să ne cunoaștem armamentul nostru nu numai în general, ci și în celea mai mici amănunte.

Insă cum sunt sprijinite cărțile de caracter bisericesc, istoric, teologic din partea noastră? Vor putea ști mai bine protopopii cari cu multă greutate pot strecura câte-un astfel de volum în mâna unor preoții. Și — în vizitațiile canonice — va putea afla în multe biblioteci netăiate cărțile ce le-a primit preotul cu atâta silă.

Scrierile regretatului Bunea le-am văzut și noi netăiate între cărțile bibliotecilor din câteva parohii.

— Nu le-ai citit, părinte?

— Păi, noi suntem bătrâni. Iar altul: Când mai ajungem și la cetit? Parohia, eclezia. Aici stau netăiate, așteptând soarta manualelor de școală părinte. Dar în câte biblioteci parohiale nu vor lipsi cu totul?

Instruirea continuă mai ales în

chestiile cari ating slujba ta, are darul să te țină în continuă agitație. Te face să te interesezi de tot ce se atinge de tagma la care aparții. Iar' a te interesa de-o chestie înseamnă a o promova, a-i pricepe și a-i cerca să-i câștigi biruința. Să ne dăm bine seama că numai atunci vom fi o preoțime apărătoare a bisericii, când aceasta biserică va trăi în sufletul nostru până în celea mai mici amănunte, cu credința, disciplina, drepturile, nizuințele ei. Numai atunci vom putea sări ca un singur om spre a o duce la isbândă în caz de primejdie, altfel vom rămânea indiferenți, și indiferentismul nostru ne va primejdi însuși viitorul. Insă când va trăi biserică în sufletele noastre până în celea mai mici amănunte? Atunci și numai atunci când vom cunoaște-o așa cum este: cu dogmele, cu trecutul său de suterință, cu drepturile sale, cu aspirațiile pentru viitor. Iar toate acestea cunoștințe nu ne vin de-a gata, ci, întrezărite în seminar, trebuie câștigate prin continua instruire privată a fiește căruia din noi.

Ne-o impune aceasta instruire, mai sus datorințele față de sufletul nostru însuși și față de biserică, iar mai jos datorințele față de turma ce-o păstorim, față de societate.

Astăzi când aproape nu mai este sat românesc unde să nu fie

cinci-zece-douăzeci de abonați dintre țerani la foile populare săptămânale, e un adevărat desastru că mai întâlnim preoți cari și organul bisericesc „Unirea“ îl lasă netăiat cu ani de zile, iar alte foi n'au abonate. În chipul acesta mulți dintre noi vor rămânea în grabă mai slab informați despre ce se întâmplă în poporul nostru și în lumea largă decât țaranii. Și să băgăm bine de seamă, îndată ce un țaran va simți — și simte cu ușurință, — că-i mai bine informat în cutare chestie de cât popa — autoritatea acelui preot s'a dus din ziua aceea, — în satul lui — pentru totdeauna. Zădarnic cearcă să se scuze unii preoți zicând că „pe ei nu-i mai interesează ce se întâmplă în lume, că-s mulțamiți și bucuroși dacă-și pot vedea de năcazurile lor“, zadarnic, pentru că-i interesează pe poporenii lor, și în repezala cu care se desvoaltă și înaintează societatea modernă, chiar sub acest raport, preotul va trebui să țină pas cu lumea, dacă nu vrea ca autoritatea lui să fie pusă între vechituri, spre răul bisericii întregi.

Dar instruirea continuă va fi mai ales necesară pentru ca preotul să poată da o potrivită hrană poporului, care, cu cât înaintează în cultură e tot mai pretensiv, față de preotul său. Cine a păstorit, să zi-

FOIȚA.

Și fericiți veți fi...

II.

Și crucea mea de vă vor pune-o'n spate
Pentru dreptatea sfântă... o iertați!
Și dulce... dulce fie-vă veninul
Ce pentru Tatăl Vostru îl gustați...

Și când perduți pe căi atât de grele
Vă va părea un chin viața-ntreagă
O nu uitați c'aveți și voi în lume
Pe cineva... De sus... să vă'nțaleagă...

...Cu voi va plânge marea fără suflet
Pustia cea cu haină de țărăni
Cu voi vor plânge stâncile cărunte...
... Dar... Tatăl meu cu voi o să rămână...

Și când dușmani cu suflet fără milă
Vă vor străpunge peptul ostenit
Strigați atunci... strigați atunci spre ceruri
„Sosit-a ciasul sfânt... s'a isprăvit...“

Căci veți vedea și voi.. pe culmi odată
Un soare nou cu farmec și lumină:
Dreptatea mea celor ce pentru dânsa
Sunt alungați... și după ea suspină...

Ovidiu Hulea.

Biblioteca „Astrei“.

Cel mai cuminte lucru al „Astrei“ pentru cultura *poporului* român a fost biblioteca pentru *popor*. Aceasta e adevărata evlavie în care trebuie să curgă lucrarea celei mai mari instituții ce-o avem noi Români. C'a fost bun lucru, aceasta bibliotecă o dovedește faptul că are peste 10 mii de membri și cine poate erna câți cetitori. Dar ori cât de mare e numărul de 10 mii față de trecut când nu era nici unul totuși e mic când ne gândim la 3 milioane de Români. Cetitul e mijlocul cel mai eficace de cultivare atât pentru individ cât și pentru popor. Sunt indivizi, cari pe băncile școli dau celea mai mari dovezi de sârguință și pricepere prin recitarea corectă și la înțeles a lecțiunei date, dar încolo nu mai pun seamă pe altă carte, și iarăși sunt alții cari prelegerea dată abia de-o trec de câteva ori cu ochii și încolo nu se mai desfac de lângă cartea de cetit, și ajunși în viață să dovedesc a fi mai buni și mai conștienți cei cari au cetit, decât cei cari au învățat. Tot așa ca pe individ cultivă cetitul și pe ori care popor. Conștiința de sine, iubirea de Dumnezeu, de țară și de neam nu i-se poate da unui popor prin nici un fel de instrucție așa, ca prin cetirea cărților bune și folositoare, căci „verba volant scripta manent“, că deși uită omul, sau nu-i în clar cu ceva ce-a cetit, mai

repește odată, dar dacă nu știe limpede ce a auzit pe cine mai întreabă?

Chiar pentru aceea e așa de mare însemnătatea bibliotecii inițiată de „Asociațiune“, dar nu-i de ajuns să fie aceasta bibliotecă și să aibă cetitori, sau să aibă mulți cetitori, ci e de dorit și de lipsă să aibă pe *toți* Români știutori de carte de pretutindenea, de cetitori.

Până acum au apărut — sau cel puțin au sosit și pe la noi — 7 nr. din aceasta bibliotecă în 6 broșuri. Nr. 1 cuprinde povestirea istorică a drului Lupaș despre începutul neamului ținută în ton avântat și limpede, cu numeroase ilustrații. Regele Decebal, Impăratul Traian, Lupta Românilor cu Dacia lângă Tape, Arderea Sarmisegetuzei, Sinuciderea lui Decebal și alte multe. Nr. 2 a plăcut foarte mult mai ales tineretului. O poveste jalnică spusă în versuri duiioase ca:

„Bată-mi-v'ar, surori bată
Inima mea cea stricată
Dorul meu, nespusa jele
Pustiul inimei mele.“

În Nr. 3 spune pe înțelesul tuturor „viața celui dintre sfinți a părintelui nostru Ioan gură de aur“.

În Nrii 4—5 (contragerea aceasta nu-i place Românului; să ține scurtat) vine cunoscuta și mult gustata poveste alui Creangă „Harap alb“. În Nr. 6 cuprinde sfaturile conferențiarului Asociațiunei A. Coșciuc des-

cem, douzeci și cinci de ani în aceeaș comună, dacă a urmărit desvoltarea poporului, va fi simțit nesmintit necesitate ca să-și schimbe tactica de luptă, modul argumentării pentru conducerea aceluiaș popor. Da, pentru că relațiile de traiu, curentele sociale, modul subsistenței se schimbă azi foarte repede, dându-ne par'că tot altfel de oameni, cu alte mentalități.

Azi, de pildă, în multe sate poporul nu-i mai în stare să asculte predici lucrate după vechiul calapod, cu grozăviile iadului, cu pedepse veșnice, cazanii lungi și încurcate. E numai un scaun al timpului, când însuși pontificele roman vine azi și îndeamnă preoțimea să substituie vechiul metod de predică, cu scurte alocuții, în cari, într'o formă plăcută, să se spună adevărurile de credință.

Însă ca preoțimea să fie totdeauna acasă, adecă să se știe acomoda ori căror noue împrejurări în învățarea poporului, va trebui nesmintit să știe mănui cu dibăcie cuvântul Domnului. În ziua de azi, preotul, care știe învăța numai după un singur metod, într'o singură formă, — e ca și când n'ar ști nimic. Iar multiraltatea metodelor de învățare urmează în rândul întâi numai dintr'o deplină și vastă stăpânire a cunoștințelor despre Hristor, Bise-

rică, Lume și Societate. Iar această cunoștință, vede ori cine — nu poate fi decât în rodul unei instruirii continue.

Tineri, bătrâni, cu teologie completă ori ba, — toți fără deosebire nu lăsăm o iotă din drepturile noastre, când e vorbă de ajutorul congrual, de fondul de pensuni etc. Să luăm seamă, că tot astfel, aceleaș datorințe de instruire continuă ne încumbă tuturor, că aici nu e vorba de tinerețe sau bătrânețe, ci numai despre un singur lucru: Să fi-i păstor destoinic, care să-ți știi conduce turma în sbuciumul zilelor noastre, saturate în atâtea tendințe subversive pentru biserică.

Ne gherla-izăm!?

Provincia Metropolitană de Alba-Iulia și Făgăraș își are stipulate și sancționate orânduelile, după cari se întâmplă completarea beneficiilor în Conciliul I. provincial, unde se statorosește, că dreptul de a statori beneficiul e al episcopului diecezan. În dieceza Gherlei, cum aflăm în nr. 99—1911 al „Unirei“ legea aceasta elementară se calcă în picioare și pe deosebite căi nelegale pactează cu credincioșii parohiilor văduvite ca să-i „ceară“ de preoți. Fiindcă ilegalitatea aceasta e proprie a diecezei numite, aparițiile analoge din arhidieceze le chem: ghelaizme.

De o vreme încoace păcatul fraților din dieceza Gherlei se împământenește și la noi. O seamă de preoți nesocotesc dreptul Arhieresc de a denumi și dispune liber (libera

conferire) preoți, protopopi, etc., cutrieră parohiile vacante cu liste de subscrieri, cu rugări adresate celor competenți, în care „umilit subscrișii“ cu toată „umiliuța“ se roagă să li-se dea de preot X. Y. Pe urma acestora se ivesc tulburările, împăcherile, frecările între credincioși și între preoți. Neînțelegeri iscate pentru obținerea vreunui beneficiu, ori din cauza persoanei preotului vor fi fost din când în când în tot locul, ceea ce se întâmplă însă de câțiva ani încoace trebuie se îngrijoreze pe ori ce om, care se interesează de bunul mers al daraverilor publice bisericesti și dorește respectarea legilor și supunerea canonică. Dreptul de liberă conferire adecă în timpul din urmă pare a fi cu totul iluzoriu: ici poporul „nu vrea să primească“ pe preotul și protopopul denumit și provăzut cu decret, colo preotul ori clericul deneagă ascultarea canonică și nu vrea să meargă în beneficiul ce i-s'a dat, dincolo un alt preot să mută în parohie vacantă fără a-i fi conferită, încât abia se dă caz, ca vre-un beneficiu mai bun să se completeze fără conflicte. Anză la tulburările acestea dăunacioase dau totdeauna oamenii înțersați materialicește, cari sunt atât de mioopi, cât să nu cuprindă stricăciunea produsă între credincioși prin ațâțarea certelor, lovitura ce o dau constituției bisericesti și pedeca păstoririi cu efect, fie că va obține el beneficiul, fie că se va da altuia. Egoismul scârbos a unora produce stricăciuni necalculabile, egoismul acelora, cari ar trebui să propovăduiască și cu fapta altruismul, abnegarea intereselor proprii, chiar și a celor legitime, iar nu să ruineze binele public de dragul pretenziunilor nelegitime a binelui propriu.

Că procedura aceasta are ca urmare denegarea — cel puțin pe câțiva vreme — a turmei în jurul și în sinul căreia se dau

pre lucrarea pământului. Nr. 7 aduce „cântece din bătrâni“ de Alexandi cu folositoare „însemnări“ la finea fiecărui cântec. Cu multă nerăbdare așteaptă Românii calendarul.

Vor vorbi alții despre redactarea și eventualele scăderi a acestei biblioteci. Eu accentuez datorința noastră a preoților și învățătorilor de a răspândi acestea cărțile.

În nr. 21 a „Luceafărului“ să face o dureroasă dar dreaptă constatare. „Aproape toate mișcările noastre culturale au un caracter puțin stăruitor. Le pornim cu multă însuflețire spre a le lăsa peste câțiva ani să amortească. Ce s'a ales din toată mișcarea cu cursurile de analfabeți? Foc de paie! Vorba măestrului Caragiale: „Românului îi e greu până s'apucă de un lucru, că, de lăsat, se lasă foarte repede“.

Ar fi dureros dacă vorba aceasta s'ar adeveri și cu biblioteka „Astrei“. Sunt aici săriile lungi de iarnă în cari poporul nostru cu adevărat fură vremea. Am auzit preoți vorbind că ce să mai facă? Biserica a făcut școală a făcut, casă parohială asemenea; îi lipsește terenul de muncă jmai departe. Și rugarea de promovare și-o motivează cu aceea că n'are teren. Iată terenul, iată ogorul înțelinit pentru „eroii fără nume“. „Lumină mării nații“. Poporul nostru-i dornic de lumină. Și câte sate sunt unde nici pomeană n'a fost de aceasta bibliotecă. Cine

dar să dea lumină nației dacă noi „lumina“ ne punem sub obroc. „La mine în sat vine biblioteka Astrei“. Pune mâna pe inimă frate și te întreabă dacă-i destul aceea că vine biblioteka. Oare n'o bate pravul pe grinda Românilor? „Nu că Românul zici că-i dornic de carte“. Dornic, dar e ca mașina. Dacă nu-l îndemni, nu-l pornești; nu să mișcă; și pornit, dacă nu stăruie să oprește, ca mașina ne unsă și nenutrită.

La școală sau la un vecin undeva, sau la doi sau la mai mulți adunați Români — la sfatul popii și-a. dascălului — ce frumos ar asculta cetinduli-se din acestea cărțile. Ce frumos le-ar trece pe dinaintea ochilor sufletești taica Traian și bărbosul Decebal și

„Aprinși feciorii strâng presaua
„Cuțitului din cingătoare“

la vorba creștinească a viteazului Brancoveanu; iar zavistia ridicată asupra lui Ioan Gură de Aur dă omului tărie în contra zavistnicilor. La muncă dar frați să punem poporului în mână acestea cărțile, să stăruim să le cetească și să i-le cetim și noi cât putem mai des. Că de ne uităm la alte neamuri roșim de silă și rușine că ce înapoiați suntem.

Și nici pe un teren nu va înainta poporul nostru până nu va știi carte, și nu va ceti multă carte. Că politică, iubire de neam, economie rațională și națională și mai presus

de toate iubire de Dumnezeu — adevărată iubire, nu frică superstițioasă — numai din carte își va putea însuși cum să cade. Însași școala elementară devină iluzorie în efectele sale, dacă elevul ieșit de pe băncile ei nu mai pune mâna pe carte. Mai ales între elevii școlii de repetiție să nu fie nici unul care să nu cetească acestea cărțile, sau că le are el sau că le împrumută dela vecin sau le scoate din bibliotecă, — unde este. Și toate acestea să pot ajunge pe lângă o stăruință binevoitoare a preoților și a învățătorilor. Durere însă, că la noi cine îndeplinește acestea lucruri să consideră a avea un special merit, în loc de-a fi o nemăpomenită rușine neglijarea lor.

Amar.

Epigrame.

Unui orator.

În locvelăți nentrecută
E ascuns atât tezaur,
Că de-ai fi mai scump la vorbă
Te-aș chema gură de aur.

Unui profesor.

Mângâiat privești azi munca-ți
Anilor profesoralii
Căci tu singur aveai arta
Să crești abili.. papagali.

Dr. V. Bărcă.

luptele e mai presus de ori ce îndoială, eu însă adaug, că pe calea aceasta nici binele propriu nu se favorizează și prin urmare se amăgesc amar, cei ce pe căi viclene ni-zuiesc să-și asigure beneficiul cutare. Să luăm un caz proaspăt: pentru o parohie de pe Câmpie, unde biserica e slabă, școala ar putea fi, dar nu este, căsile și superedifica-tele parohiale lipsesc, „se luptă“ doi absolvenți de Teologie. Trecem preste impresiunea rea, ce o exercită acești doi frați, când colindă pela țărani cu listele în mână, întrebăm numai: cum va suplini lipsele acestea arzătoare, ori care, dacă va „eși biruitor“? Nu se tem frații aceștia, și cu ei toți cei ce vânează „subscrieri“, „cereri“, „deputații pe la vlădicie“, că poporul la cea mai mică diferență ce se va ivi între el și preotul său va aplica fără cruțare pedeapsa zdrobitoare a adagiului „ego te condidi ego te destruiam“, care între referințele noastre s'ar traduce: (de multeori se și traduce!) noi te-am făcut popă noi te și țipăm?

S'ar putea cerea cauzele, cari au contribuit la nașterea și întărirea acestui abuz, de oarece însă aceasta ne-ar duce pr'a de parte, o omitem, cu toate că în ziua de azi, omul modern e datat a știricii cauza ori cărui fenomen fie natural, fie social. Cauzele se pierd în trecut, acum însă ne privește prezentul și viitorul. Trecutul e al istoricilor, pentru prezent se încreștează existența răului, a viitorului e problema de a-l stirpi prin măsuri energice.

Un preot — cazul e de tot proaspăt — a fost pedepsit în bani, pentru că a renunțat a ocupa o parohie, la care a concurat de bună voie. Poporul din parohie a înscenat tulburări în favorul altuia, la văzul cărora noul denumit s'a temut să se așeze acolo și mai bucuros a plătit muleta banală, decât să se expue la neplăceri. Va să zică martirul tulburărilor e pedepsit de mai marii săi și cu bani dar provocatorul respective provocatorii tulburărilor ce au suferit?! Aceia nu sunt vrednici de pedeapsă? Logica cea mai elementară i-ar supune la pedeapsă însuși mai grea ca pe acela, care din vina lor se îngrozește a implini ordinul arhieresc, în praxă însă se face altfel, așa că motorul tulburărilor în loc să fie tras în cercetare și pedepsit de cei mai mari, chiar între aceștia mai mari își află patroni (ori patron — indiferent), cari îl sprijinesc să obțină el acel beneficiu.

Abuzul Gherlaizmului numai de sus în jos se poate lecu, prin dictarea de pedepse aspre asupra acelor vinovați și e mare nevoia ca leacul acesta să se aplice cât mai repede, căci altcum dreptul liberei conferiri va rămânea numai pe hârtie, doritorii de a obține vre-un beneficiu se vor adresa în curând mai întâiu poporului cu promisiuni bănești, cu reducere de stole, de lectical, cu abdicere de o parte a porțiunii canonice și numai

după aceea Arhierului. Starea aceasta nu e închipuirea unui vizionar cu fantaze aprinsă, ci va fi în timpul cel mai apropiat, desvoltarea firească a abuzului, poruit deja, dacă nu se va curma până nu e târziu.

În Roma cea păgână, neinspirată de învățătura mântuitoare a legii lui Hristos, trăia și cărmuia principiul „salus rei-publicae suprema lex esto“. Dacă noi, slujitorii altarului, cari ne făurim titlu de glorie din posederea și propovăduirea adevărului evangelic nu apreciem binele obștesc al bisericii noastre, ci preferim dorințele lacome ale eului nostru în contra spiritului legii adevărate, care ar trebui să ne călăuzească faptele și vorbele, lipsa și vremea este, ca puterea de sus să zbiciuiască apucăturile ilegali, să oprească pe cei abuzivi, să nu mai „ea în conziderare“ atâtea interese locale, atâtea „merite“ a moșilor și strămoșilor, atâtea „ani de serviciu“ a tatălui și altele și altele, cari deschid ușa ilegalităților. Din ori ce lături s'ar privi „gherlaizmul“, acela trebuie stirpit odată pentru totdeauna. (v. u.)

Mandatul dela Vinț. Marți s'a început la Curia din Budapesta pertractarea apelatei dată de alegătorii dela Vinț, contra alegerii lui Mayer. Apelata va fi susținută de advocații Dr. I. Erdélyi din Budapesta, Dr. Romul Boila din D.-săomărtin și Dr. D. Szabó din Blaj.

În ședința primă referentul Wettenstein a expus pe larg statul chestiunii, provocându-se la fasiunile martorilor. Foarte caracteristic e cazul unei femei din Vinț, de origine maghiară, care fasionând în favorul lui Maniu nu și-a putut ascunde scârba față de un om, ca Mayer, care deși a cunoscut mijloacele detestabile, cu cari a fost ales, nu s'a rușinat să primească mandatul de deputat. Deja din cele expuse în aceasta ședință reiasă, că 18 voturi de ale lui Mayer vor fi nimicite. Apărătorii partidei naționale speră, că dacă se va continua tot astfel pertractarea d. dr. Iuliu Maniu va trebui să fie direct declarat de deputat al Vințului, fără nici o altă alegere.

Cam greu!

Modificările legii sinodale. În urma hotărârii sf. Sinod, P. P. S. S. episcopii Timuș al Argeșului, Nifon al Dunărei-de-jos și Ghenadie al Râmnicului, au întocmit un nou proiect al legii sinodale.

Noul proiect este constituit pe baza dogmelor și canoanelor.

Prelații însărcinați cu întocmirea noului proiect, s'au călăuzit după actuala lege sinodală, suprimând toate punctele, indicate de fostul episcop Săfirim și asupra cărora au căzut de acord și ceilalți membri ai sf. Sinod în una din ședințele sf. Sinod din anul trecut, și la care părere s'a unit în totul și d. Sp. Haret pe atunci ministru al cultelor.

Articolul 18 privitor la judecata arhierilor, episcopilor și metropoliților de către Consistorul bisericesc a fost suprimat cu totul.

De asemenea a fost suprimat cu totul și articolul 21 relativ la modul de judecare de către membri Consistorului superior bisericesc a înalților prelați.

Prin acel articol se dedea erarilor condamnați de Consistorul superior-bisericesc, dreptul de apel la sf. Sinod, care hotărea în ultima instanță.

Prin noul proiect, au mai fost supimate în parte și unele articole privitoare la drepturile și îndatoririle episcopilor și metropoliților de a administra eparhiile lor.

*

Actualul regulament privitor la dreptul de judecată al Consistorului superior-bisericesc, întocmit după propunerea P. S. episcop Timuș al Argeșului, a fost de asemeni suprimat.

Acest regulament a fost suprimat, într'u cât, toate măsurile cuprinse în el, au fost prevăzute și adăugate în întregime, în noul proiect al legii sinodale.

*

Consistorul superior-bisericesc, care a dat naștere, fostului conflict bisericesc, rămâne în ființă și în noul proiect, al legii sinodale.

Cu toate aceste s'au făcut unele modificări și în Consistorul superior-bisericesc.

În primul rând Consistorul rămâne ca o anexă a sf. Sinod, unde preoții de mir și cu membrii sf. Sinod se vor consfătuși asupra unor anumite chestii de ordin administrativ.

Chestiile de ordin dogmatic, care vor veni eventual în discuție, se vor putea discuta numai în principiu, rămânând ca desideratele cari se vor lua, să fie înaintate sf. Sinod, care le va cerceta și va hotări asupra lor.

Dreptul de a judeca apelurile contra hotărârilor consistoriilor eparhiale, care în primul moment era să fie luat cu totul Consistoriului superior, i-s'a redat.

Consistoriul superior-bisericesc va judeca apelurile ce i-se vor trimite spre judecare de sf. Sinod.

Aceste apeluri vor fi hotărârile date de consistoriile spirituale ale eparhiilor, și venite în apel la sf. Sinod. În cazul când sf. Sinod ar găsi un viciu de formă în judecata făcută de Consistoriile eparhiale, și ar hotări o nouă judecată, acea judecată va fi făcută de membrii Consistoriului superior-bisericesc.

Până acum, aceste apeluri erau trimise de sf. Sinod, spre judecare la Consistoriul spiritual al altei eparhii.

*

Toate aceste modificări propuse se vor discuta în ședința plenară a sf. Sinod, care va fi Mercuri 2 Noembrie la oarele 9 dimineața.

NEUMANN M.

furnisor al curții și camerei ces. reg.
în KOLOZSVAR, Mátyáskirálytér 14.

Mare asortiment în veșminte bărbătești, de copii și fetițe!

(72) 27—?

Prețurent ilustrat gratis și franco.

Reviste.

Acordul franco-german. Desbateră tractatului franco-german pentru regularea afacerilor de stăpânire asupra Marocului s'a început în parlamentul german și a dat prilej la câteva scene ce au făcut senzație. Așa de pildă se spune, că prințul moștenitor a avut o ținută ostilă acestui tractat și a aprobat în chip demonstrativ pe oratorii cari erau contra. Cancelarul imperiului s'a și plâns contra acestei purtări a prințului moștenitor, și împăratul să-i fie făcut aspre imputări.

*

Răsboiul italo-turc. Spre a da dovadă de marea sa putere maritimă Italia a început a-și aduna flota în Marea Egeică, amenințând cu bombardarea porturilor din Europa. Puterile mari temându-se de un conflict european, au făcut demersuri la Roma ca Italia să se mărginească la Africa. Dupăcum vestește o telegramă din Roma, comanda flotei italiene a primit deja ordin de retragere.

În colo luptele pe uscat se continuă. Din rapoartele generalului Caneva se vede că soldații italieni luptă vitejește și cu mult curaj. Regele Italiei încântat de ținuta trupelor sale a decorat cu medalie de aur steagurile reg. 84 de infanterie și 11 de bersaglieri.

Se asigură că armata turcească suferă mult din lipsa proviziunilor și Arabii nu le-ar mai stă în ajutor.

Noutăți.

Știri personale. Afăm cu bucurie că Majestatea Sa a acordat Ilustrului domn Ioan Mezei, fost jude de Curie, Crucea ordinului Leopoldin, în gradul de cavaler.

Din Arhidieceză. Nistor Anghel, paroh în Feldioara (vicariatul Făgărașului) a fost trecut în statul deficienței cu 1 Ianuarie 1912, — Ștefan Anghel, fost cooperador parohial în Feldioara a fost numit administrator parohial. — Gregoriu Nistor, paroh în Boziaș a fost numit paroh în Tulgheș (districtul Giurgului).

Reuniunea S. Maria a credincioșilor gr-cat. din Dumitra în anul al 6-lea a săvârșit pe lângă lucrarea spirituală următorul spor în decorarea bisericeii. A cumpărat în amintirea repausatei membre Paraschiva Coman o „carte de aur“ pentru biserică. Mai multe membre au cumpărat un vas pentru sfințirea apei. A terminat cu țesutul unui frumos ornat bisericesc.

Congresul catolic. În 13 Noemvrie n. c. s'a început în Budapesta marele congres al catolicilor din întreaga Ungaria, în prezența unei mulțimi de țărani și intelectuali de toate clasele, a ministrului de culte și a întregului cler catolic. Congresul v'a dura trei zile, iar ședințele se țin și înainte și după-ameazi. Și-au ridicat cuvântul atât de popularul arhieru al Ardealului, contele Majláth, deputatul Gieswein, episcopul Cienadului Glatfeldler și alți deputați clericali. Congresistii au așteptat cu multă dragoste și pe șavantul literaturii maghiare, pe episcopul Prohászka, dar el din cauza unui morb nu putu lua parte. A fost o sărbătoare de înălțare sufletească și toți, cu cea mai mare însufiețire au luat frumoasa hotărâre de-a pune un pond și mai mare pe solidificarea creștinismului și ai întinde limitele până unde se poate numai. Dar de-o însemnătate și mai mare e hotărârea de-a introduce un curent catolic cât se poate de puternic în școalele medii și universități.

Hymen Anușu Iuga și Alexandru Popcol teolog abs. invită la actul cununiei lor, care se va celebra în 23 Nov. st. n. în biserica gr-cat. din Țigani.

Octavian Smigelschi. Tribuna publică următoarea informație asupra vestitului nostru pictor Octavian Smigelschi, despre care se știe, că petrece de câțiva ani în Roma, unde face studii: Din Budapesta ni-se telegrafiază că apreciatul nostru pictor a sosit azi în capitală venind dela Roma. D. Smigelschi va lua parte cu mai multe picturi originale la o expoziție jubilară internațională a societății unghurești de belearte, care se va inaugura în Decemvrie. Dupăcum suntem informați, lucrările alui Smigelschi vor forma un deosebit punct de atracție pentru lumea artistică de pretutindeni, căci dsa va expune niște tablouri lucrate cu o tehnică necunoscută până acum, care va revoluționa întreaga pictura modernă. La timp vom reveni cu amănunte interesante.

Concertul Rădulescu. Dl. Ionel Rădulescu tiner liric, absolvent al Conservatorului din București, clasa de operă Dimitrie Popoviciu-Bayreuth, dă Joi în 16 Noemvrie n. a. c. seara la 8 ore în Dej în sala cea mare a otelului „Europa“, concert după programul ce se va distribui seara la cassă.

Aviațiunea în armată. Ziarele de dincolo anunță, că în ministerul de războiu se lucră la un proiect de lege, prin care se va da o largă întrebuintare aeroplanelor în timp de războiu.

Musică clasică la Sibiu. În 17 crt. n. dna Lucia Cosma va da un mare concert, compus aproape în întregime din bucăți clasice și — străine. În programul destul de bogat, deabia patru piese sunt românești. La acest concert își va da concursul și dș. Anușu Voileanu.

Schimbări de garnizoane. Celea două batalioane ale reg. 64 de infanterie, cari petrec de prezent în Viena, vor fi aduse la Orăștie și Abrud, iar compania 5 de pioneri din Alba-Iulia va fi trecută în garnizoana din Pola.

„Daily Mail“ marele ziar englez apare zilnic în un milion și două sute exemplare. Ziarul are trenuri speciale și încă o sumedenie de ziare mai mici, cari îi sunt subordonate. Când te gândești la ziarele noastre!

Vingard. În 15 c. în cercul Vingard a fost a doua oară alegerea membrilor din congregația comitatensă Alba-inferioară. Prima alegere, la care a eșit biruitoare lista românilor, a fost nimicită, și în urma acesteia s'a ordonat a doua alegere din care lista română a eșit zdrobită. — Frângerea ce am suferit-o e a-se atribui în prima linie volnicilor ce s'au comis și în a doua linie slăbiciunii noastre.

Festivitate. În București avu loc o mare serbare culturală Duminica trecută când la 11 ore dimineața se desvâli bustul mult regretatului profesor de filosofie: Dr. Aug. Laurian. Bustul e ridicat în curtea liceului Sfântu Sava. Un public numeros luă parte la festivitate.

Prolungire la Concurs-Ceres. Pream suntem informați din partea Stabilimentului-Ceres, la cererea generală s'a prolongit termenul final la „Concurs-Ceres“ de 30,000 — cor. până la 1 Decemvrie a. c. — Toți folositorii unsoarei „Ceres“ cari și-au trimis deja concursele, sunt îndreptățiți a mai concura, primind tot după alte 5 fășii trimise câte un Număr nou la sortire.

Demonstrațiune. Duminica trecută s'a ținut în Budapesta o mare adunare socialistă. Cei de față au protestat cu un faotism sanschiotic, în numele muncitorimei internaționale împotriva militarismului și a războiului turco-italian.

Un caz de holeră la București. Cetim în „V. Națională“: În Capitală avem un caz de holeră, produs în împrejurările următoare:

Acum câteva zile a sosit la Constanța cu vaporul venind din Smirna, după cât se știe, un grec. Laboratorul de analize din Constanța, potrivit prescripțiilor direcției sanitare generale, a precedat la un examen sumar al călătorilor sosiți cu vaporul în chestie. D. dr. Nădeje, dirigintele laboratorului, examinând fecalele grecului în chestiune, a găsit bacilul virgulă. Trebuind să facă un nou examen, purtător de vibrioni a fost pus sub pază. El a reușit însă să se sustragă la un moment dat, luând drumul spre București. Autoritățile din Constanța, sesizând faptul, au dat telegrame la București. După cercetări minuțioase grecul a fost găsit la unul din hotelurile din oraș. Direcția generală sanitară și serviciul sanitar al orașului au dispus îndată transportarea individului la spitalul Colentina, unde se află actualmente în pavilionul de izolare, supravegheat de patru gendarmi.

Norvegia și alcoolismul. Societățile de temperanță ale Norvegiei, arată din zi în zi un progres tot mai mare în combaterea alcoolismului. Coțșorul acesta nord-vestic al Europei, cu mari efortări își eluptă libertatea și independența de sub jugul danez la 1814, și îndată căzu victima unui pericol mult mai puternic, alcoolismului. Fabricile cu miile pregăteau veninul afurisit, care avea să distrugă în curând atâtea milioane de suflete. Figuri palide, cu ochii trași în cap, cari se clătinau pe străzile orașelor și a satelor puteai vedea în toată ziua. Zădarnice au fost toate măsurile legislative. Atunci au intrat în luptă pentru salvarea unui popor din ghiarele alcoolismului totalitatea factorilor sociali. Au pus bază unor societăți de temperanță, și prin aceasta au pus stăvilă pestilenței înfiorătoare. Atât de frumoasă-i activitatea desfășurată de societățile acestea, încât azi 10 procente din locuitorii Norvegiei actuale sunt abstinenți.

Partea Literară.

SUFLET PRIBEAG,

după Szjevercev.

(Continuare și fine).

— Luați cadavrul păcătos pe care nu voește să-l primească în sânul său nici apa, nici pământul și nici aerul și-l duceți pe creștetul pleșuv al muntelui Caratamin. Acolo, aproape de vârf ve-ți afla un ochiu de mare, cu apă albastră și liniștită. Nu-i nici o vietate intrânsul. În adâncul acestui lac mut, doar își va afla odată repaus cadavrul acestui nefecit criminal. Astfel va fi pace.

Glasul lin al oratorului și-a ajuns scopul. Locuitorii au luat cadavrul urgișit și l-au dus la locul dorit. Ca un ochiu mănios privea spre ceriu oglinda apei albastre, împrejmuită jur împrejur de nea. Cât pătrunzi cu privirea în largul firii moarte, nu vezi atceva decât nea și ghiață. Numai el... ochiul e ca în vremile mai bune. El n'a înghețat, căci doar e fără fund.

Au aruncat cadavrul în el.

Oglinda s'a despicat în două și înghițind corpul lui Pilat, valurile s'au isbit din nou de olaltă fără cel mai mic svon de apă mare.

Locuitorii orașului Bienne s'au reîntors veseli de pe creștetul Carataminului, căci cadavrul în sfârșit își află repausul dorit.

O liniște patriarhală își întinse apoi aripa ușoară peste întreaga fire amortită.

IX.

Dar nu mult timp ținu liniștea aceasta aparentă.

În ziua următoare, pe când s'a ivit pe bolta clară soarele — bătrânul crainic — ca o pasere răpitoare plutea deasupra Carataminului un nor negru-cenușiu, spinteac de fulgere îndrăznețe. Peste puținică vreme o așa furtună se deslănțui din el, încât șiroaiele repezi și guralive de pe coasta muntelui spălăra aproape toate căsile dela piciorul său stufos. Suprafața netedă de mai înainte, oglinda ochiului albastru, se schimbă în muniți de apă. Valurile săltărețe pășiră peste zăgaz și ca un potop se rostogoleau în jos. Din trupul muntelui se desprindeau stânci puternice și în joc nebun se prăvăleau spre șesul întins.

Viforul infernal și urletul nebun al vântului zile dearândul înfiorară ținuturile Carataminului. Din ce în ce tot mai multă apă năvălea în jos. Cadavrul păcătos alui Pilat nici în adâncul ochiului de mare nu-și află liniștea atât de mult căutată.

Împăratul auzind aceasta căzu pe gânduri și chemă la sine pe cel mai bătrân mag din țară.

— Bătrâne! oare cum am putea câștiga repaos sufletului resvrător al sinucigașului — întrebă Tiberiu pe mag, pironindu-l c'o privire restită.

— Puternice împărate! prima oară trebuie să vorbesc cu stelele trei nopți, ca să-mi spună sfaturile — răspuse bătrânul ca inspirat, și apoi aplecându-se în fața domnitorului se depărtă.

În ziua a patra iar era în fața Cesarului.

— Trei nopți am stat de vorbă cu luminătoarele și totdeauna acestea mi-leau povestit:

„Sufletul lui Pilat din Pont e osândit să pribegască în veci pe acest pământ, pentru că a permis restignirea Luminei lumii.

„Asupra lui nici farmecile, nici cele mai înfiorătoare blăsteme n'au influență. Cadavrul și-a aflat repaos în adâncul omoritor, dar sufletul său nu va avea liniște până atunci, până când...”

Bătrânul își curmă povestea, și cu capul în piept sta înaintea împăratului.

Domnitorul privea cu spaimă la vestitorul tristelor taine ale sorții.

— Vorbește!

Bătrânul începu iar, așa domol ca mai înainte:

— Până-când nu se v'a urca pe creștetul Carataminului o tineră fecioară, credincioasă. Aceluia, care în urma permisiunii lui Pilat, fu restignit și nu v'a zice cu glas sonor blăstămul acesta: „Suflet pribeg, în numele Luminei lumii te opresc de a mai conturba muritorii prin aparițiile tale”.

X.

Nu era lucrul tocmai așa de ușor să îndeplinești dorința profetului, căci aveai de-a face cu spirit. Iar spiritul nu-i ființă să te poți lua de piept cu el. Dar în urmă totuși au aflat o copilă, care era aplicată a merge la ochiul cel de mare și a rosti blăstemul.

— Te vei prăpădi și tu Emerido — îi ziceau rudeniile — căci spiritul te va răpi, te v'a trage cu sine în adâncime!

Copila însă ținea cu sfințenie la cuvântul dat și era gata de-a îndeplini îndată sarcina luată asupra sa.

Deci plecară spre Caratamin.

Emerida își lasă tovarășii de drum în marginea unei prăpăstii adânci, iar ea se luă pe-o potecă strămtă în sus, spre ochiul de mare...

Într'acestea noaptea își întinse domnia peste munți și văi. Copila urca mereu. Când a zărit în mijlocul câmpilor de zăpadă oglinda albastră, — ochiul infernului — par'c-o străbătu un fior din creștet până în tălpi și îi era teamă să înceapă blăstemul.

Dar în curând îi dispăru spaima și glasul de argint al copilei așa de frumos resună în largul firii ațpitate. La prima strigare, ochiul abia se încreți; când rosti copila a doua-oară blăstemul, valuri se frământau de-alungul țărmurilor. Iar la strigătul al treilea s'a ridicat din valuri însași figura lui Pilat, figura locoșinătorului Iudeii, după-cum ședea odată în vesminte de gală pe tronul său de proconsul.

— Tu copilă, îmi demânzi în numele Celui restignit se mă supun! — oftă spiritul. Mă supun, dar te rog permite-mi se pot veni în fiecare an odată pe pământ cu trup cu tot; sunt silit, aceasta-i pedeapsa marelui meu păcat. Rugăciunile rostite pentru mine nu se ridică până la ceriu! Durere! Mă muncesc și mă voi munci mereu până la sfârșitul lumii!

Emeridei i-se făcu milă de spiritul osândit pe vecie.

— Fie voia ta! În numele Celui restignit îți dau voie să vii în fiecare an

odată pe pământ cu trup cu tot, anume: în noaptea nașterii Domnului în Vifaim.

Spiritul lui Pilat se scufundă în adâncime.

Copila se trezi în revărsatul zorilor la poala muntelui și nu știa cum ajunsese acolo. Nu i-se întâmplase nimic.

Tradițiunea spune, că în fiecare an, când în noaptea lui Moș-Crăciun o stea strălucitoare se ivește pe ceriu, oglinda ochiului se despică în două și apare Pilat din Pont pe tronul său de proconsul, privind cu duiosie la ea, cum își respiră în taină razele de aur până în revărsatul zorilor, când o zină nevăzută îi stânge lumina drăgălașe.

Veacuri de-a rândul s'au scurs de-atunci spre infinitul labirint al vecinicii, dar frumoasa legendă despre sufletul lui Pilat încă n'a perit. După el s'a botezat și muntele Caratamin.

A. Nan.

Inmormântarea sinucigașilor.

Părintele protopop Ioan Genț în nr. 90—1911 „Unirea” interpretează decretul Conciliului provincial I. t. VI. c. 11 al 2., referitor la inmormântarea sinucigașilor, astfel: „sinucizilor, deoarece-ce după știința medicală nime nu se ucide pe sine însuși cu o minte sănătoasă, ci aceasta faptă păcătoasă o comite într'o stare de alienațiune mentală ce prin urmare nu i-se poate imputa, păstorii sufletești să nu le deneghe inmormântarea bisericească; cel mult pentru liniștirea lor să pretindă atestat medical... în cas de tot scandalos să nu deneghe îngroparea cu rit bis. până nu vor cere îndrumări dela Ordinariat...”

Astăzi, când sinuciderile se țin lanț, când foile de zi nu pot scoate de sub tipar nici barem un număr a cărui coloane — la știrile zilei — să nu fie silit a aduce vestea unei sinucideri, ori cel puțin al unei încercări de sinucidere, când „năravul domnesc” de a-și curma zilele cu glonț află imitatori și la satele din apropierea orașelor, când o parte a publicului „civilizat” consideră sinucidul de bravură și legitimează fapta sinucigașului cu fraze stereotipă „și-a ispășit păcatul” ori „greșeala cu un glonț ucigaș” de ce mi-să voie se mărturisesc altă părere, opusă celei a părintelui prot. Genț și a fraților cari au dat cinstă necuvenită unui sinucigaș.

„Știința medicală de azi” nu e absolută, aserțiunea ei, că „nime nu se omoară pe sine cu minte sănătoasă”, ori-cât am adora știința însași, putem să o primim numai ca o ipoteză, care trebuie dovedită din cas în cas. Dovada ce mi-o prestează atestatul medical e prea puțină, pentru-ca spre a se constata alterarea puterii intelectuale provenită din leziunea creierilor, e de lipsă să se supună la examinare minuțioasă tot internul craniului, ceea-ce știm că nu se face. Medicii totdeauna liberează atestatul, chiar și dacă nu văd pe sinucigaș nici pe de-asupra, din care cauză acela nu dovedește nimic. Știința medicală a putut ce e drept constata, la sinucizii secționati, că și-au comis faptele fatale în stare de nebunie, dintr'atâta însă nu a putut deduce că toți sinucizii, din toate locurile și din toate vremurile își dau glonț, se străpung, se otrăvesc, își taie arterele în stare de alienațiune mentală. În ținuta no-

astră față de sinucizi cu atât mai puțin ne este iertat să ne orientăm după proba aceasta medicală, cu cât nici societatea laică, ce nu se poate învinui cu prejudeții ei mai curând cu simpatii față de nefericitii acestia, nu caută motivul faptei lor totdeauna în sminteala minții. „Lipsa virtuții de a-și cunoaște chemarea este una din cauzele multor sinucideri“ zice o foaie străină de doctrinele religioase (Budapesti Hirlap) la pag. 7 nr. 126 anul 1907, un glas de acesta, care cernit prin critica cea mai severă probează cel puțin atâta, că constatarea „științei medicale de azi“ e puțin acreditată și înaintea laicimii, care tocmai de aceea își rezervă dreptul de a se scandaliza, când vede cum practică preoții pedeapsa bisericii ce se propune și elevilor școlii elementare în Catechism la porunca a V-a care se întipărește pe vecie în memoria copișilor, tocmai pentru asprimea sa, cu care demândă, ca sinucigașii să se astupe numai în pământ ca ființele necuvântătoare.

Câte sinucideri nu au loc după premeditări de zile și săptămâni, câți sinucizi nu lasă scrisori datate cu zile înainte de executarea faptei în care descriu motivele cari i-au îndemnat să-și recurgă la „culmea eroismului“? Vine însă atestatul medical și declară că nefericitul a fost victima unei nebunii momentane, pe baza căruia ar trebui să-l înmormântăm. Cine se încrede în atestatul acesta nu greșește în potrive decretului Conciliului prov. de mai sus interpretat după principiul etic „favores sunt ampliandi“, greșește însă în contra intențiunii Bisericii, care prin denegarea înmormântării sacre tinde, nu la pedepsirea sinucigașilor, cum s'ar părea, — doar aceia osândiți prin însași curmarea vieții, cadavrele nu mai simțesc pedeapsă — ci la reținerea credincioșilor dela acest păcat fioros, față de care își manifestează scârba și prin obținerea de a se înfățișa la astrucarea lor. Dacă pe vremea enunțării acestei „pedepse“ s'a simțit lipsa de-a se lua măsuri pentru încetarea răului, insușit și înmormântarea mai arzătoare lipsa de a se da expresione durerii ce o simte Bis. la fiecare cas de sinucidere și dorinței sale de a se curma vițiul acesta modern.

(Va urmă).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Manual de limba maghiară pentru școlile medii etc. și pentru particulari de Dr. Octavian Prie profesor gimnazial în Blaj. Manualul e întocmit cu considerație la lipsele noastre școlare peste tot și are indiscutabilul merit de a fi dat o norocoasă soluție învățării limbei maghiare. Cartea e aprobată de minister cu nrul 114,708 și recensia oficială apărută în Nrul 21—1911 din Hivatalos Közlöny nu află destule cuvinte de laudă despre acest manual »din care școlarii învață unguerește jucându-se«. Piezele de lectură formează însă-le așa un grup armonios, încât și dacă ar lipsi partea gramaticală, cari le concomi-

tează, ar fi suficiente pentru a învăța unguerește. Căci dela lumea care ne împrejmue cu lucrurile și ființele ei, dela mișcări, colori și situații până la piezele de povești, istorie, geografie, istoria naturală, toate sunt astfel grupate, ca la cel mai potrivit timp și loc să se perânde altele cu material nou de cuvinte și expresii, pe cari le reclamăm involuntar în mersul treptat al învățământului. Vocabularele de subt pieze și dela călcăiul cărții ne fac învățarea ușoară de tot. Iară gramatica, care e întocmită cu considerare la greutățile, pe cari un român le întâmpină la învățarea limbei unguerești, însoțește piezele de lectură treptat, dând regulile de limbă scurte și precise și punând mare pond pe felul deosebit de expresie dintre limba română și cea unguerească.

E o carte, de care particularul are mare lipsă în viață; nu numai acela, care vrea să învețe ori să nu uite unguerește, dar și pentru celce știe. În datorințele multiple, ce se apasă astăzi mai ales pe umerii unui purtător de oficiu de a reprezenta și întreprinde pe la diferite autorități, manualul de față îi va fi de mare folos.

Se poate comanda dela *Librăria Seminarială Balázsfalva—Blaj sau dela autor tot acolo*. Costă 2'50 cor. + 20 fil. porto.

O carte folositoare. Subt titlul *Comasația* a apărut în edițiunea societății tipografice, Pallas, o cărticică de 100 pag. compusă anume pentru micii economi, în care se tractează amănunțit foloasele comasării. Afară de aceea se spune amănunțit, pe baza legii de comasație toate lucrările ce sunt în legătură cu comasarea, ca cererea, spesele de comasare, darea în posesiuni ș. a. Recomandăm această carte tuturor, costă 1 coroană.

I. Pop Florantin: *Anecdote alese*, ediția II. București 1911 cuprinde afară de anecdotele puțin sărate și trei poeme: „Cântarea neamului“, „Mama Tudora și Moartea lui Decebal“.

Contabilitatea la societăți colective, comandite și la societățile pe acțiuni, de I. C. Panțu, profesor la școala superioară de comerț din Brașov. O broșură de 70 pagini, octav mare. Se recomandă băncilor noastre, funcționarilor și tuturor, cari au legături cu băncile: preoților și învățătorilor pentru a-și procura această broșură folositoare cu prețul de cor. 1.20, dela *Librăria Seminarială Blaj*. Cuprinsul este următorul: *Introducere*. I. Societățile colective cu exemple practice pentru esplicări asupra împărțirii profitului. II. Societățile în comandită. III. *Societățile anonime sau pe acțiuni*. 1. Considerații generale. Înființarea societății și amănunte despre acțiuni. Înființarea de fonduri. Spese de

fondare. Imprumuturi. 2. Contabilizarea la înființarea societăților pe acțiuni. Contabilizarea pentru încassarea capitalului de-odată și în rate. Încheierea anuală a registrelor, cu exemple. Distribuția profitului și contabilizare hotărârilor adunării generale. Impărțirea dividendelor, a tantiemelor și trecerea acestora în registre. Contabilizarea fondului de rezervă. Înființarea altor fonduri. Contabilizarea la o nouă emisiune de acțiuni al pari și peste pari. Emisiunea obligațiilor cu prioritate și contabilizarea acestora. Emisiunea scrisorilor fonciare. IV. Societățile comandite pe acțiuni.

Carte de cântece întocmită pe baza pedagogică și în conformitate cu planul de învățământ din 1911 pentru școlile primare, de profesorul de muzică dela seminarul „Andreian“ din Sibiu, T. Popovici. Cuprinde peste 80 cântece alese din comoara muzicală națională și aranjate cu deosebită îngrijire și e aprobată ca manual didactic de Preaven. Consistor arhidiecezan. Partea I. cuprinde cântece în 1 și 2 voci, pentru clasele I—IV; prețul e 60 fil. Partea II. cuprinde cântece în 2 și 3 voci, pentru clasele V—VI; prețul e 1 cor. Porto 10 fileri. La comanda de peste 10 exemplare se dă rabatul cuvenit. Cartea poate fi folosită cu succes și în gimnazii și școale reale inferioare, în școale civile și preparandii. Se poate comanda la: *Librăria Semin. din Blaj*.

D. Horia Petra-Petrescu: *Publicul nostru și teatru*, conferință cetită în a II. ședință a „Societății pentru fond de teatru român în Blaj la 30 Aug. 1911. Retipărire din „Românul“.

Em Elefterescu: *Necesitatea religiei pentru omenire*, ediția II. revăzută și adaogită prețul 50 b.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Va apărea în curând:

Calendarul „Unirii“

pe anul 1912, care va cuprinde afară de alți articoli de cuprins literar și economic toate momentele și fazele vrednice de eternizat dela marile serbări național-culturale de azi vară dela Blaj. Calendarul va avea și număroase ilustrațiuni și în forma aceasta va fi de sigur o carte foarte practică.

Prețul 70 fil.

Comande se pot face de pe acum la redacția »Unirii« sau »Tipografia seminarială«.

Prolungire de termin!

La cerere generală

ESCRIEREA DE CONCURS-CERES LA 30,000 COR.

se prolungeste până la 1 Decembrie 1911.

Bine înțeles, că și acei On. mușterii, cari deja ni-au trimis fășile, până la termenul mai sus deșit mai pot trimite încă altele, și tot pentru alte 5 fășii trimise vor primi un număr nou la sortire.

(90) 9-10

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 5.   Strada Cisnădiei 5.
recomandă

☞ Asigurări împotriva focului ☜

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☛ Asigurări pe viață ☚

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5.003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4.834.801.12
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119.839.992 —
	viață	11.020.266 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2.428.317 —

☛ Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(88 74-?)

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.